

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXII, broj 41

11. listopada 2012.

cijena 200 Ft

Foto: Ákos Kollár

*Festival u organizaciji pečuškog KUD-a Tanac,
„Dobro došli, naši mili gosti!”*

Komentar

Materinski i strani jezik

Kao nikada prije, u naše vrijeme nezaobilazno je poznavanje stranih jezika. I za studiranje i za posao u Europskoj Uniji. Kako ovih dana čusmo u jednoj televizijskoj reportaži, u Danskoj gotovo svi govore engleski. Unatoč određenom pomaku, u nas na tome polju postoji još znatan zaostatak, koji bismo radi ostvarivanja boljih mogućnosti i većih izgleda na tržištu rada trebali što prije nadoknaditi.

I dok je nakon demokratskih promjena 1989. godine prekinuto obvezatno učenje ruskoga jezika, što ga danas gotovo nitko više ne zna, postupno uvođenje drugih stranih jezika, posebno engleskoga, od osnovne škole do visokoga školstva još nije urodilo priželjkivanim plodovima.

Kako to u nedavnom priopćenju ističe Udruga za poznavanje jezika, novim nacrtom Vladine uredbe o djelovanju dvojezičnih obrazovnih ustanova, od 9. do 12. razreda isključuje se mogućnost podučavanja na danom jeziku upravo najproširenijih predmeta – matematike, povijesti i informatike, čije je podučavanje primjerice nezamislivo bez engleskog jezika. Time je predviđen pomak prema prirodoslovnim znanostima, odnosno ograničavanje na predmete biologije, zemljopisa, fizike i kemije. Problem je s druge strane i da tome treba prilagoditi mjesne nastavne planove, a uz to još nedostaju i za te predmete osposobljeni stručnjaci. A sve bi se to uvelo po uzlaznom sustavu već od školske godine 2013/2014. I ovaj primjer pokazuje kako se pomak ne može napraviti preko noći, a ostavlja pitanje zbog čega taj odmak prema prirodoslovnim predmetima, i to isključivanjem matematike, i još više informatike, koje bi možda najviše valjalo podučavati na engleskom jeziku.

Zbog čega onda takvi planovi, takav nacrt Vladine odluke?

Prisjetimo se samo kako je dugo vremena narodnosna odnosno dvojezična nastava bila usmjerena prema humanim predmetima – zemljopisu, povijesti, pjevanju, nakon čega su se pokazali nedostaci u svestranijem poznavanju, u našem slučaju hrvatskoga jezika. Za usavršavanje jezičnoga znanja potrebna je ravnoteža, te koliko je moguće učenje jezika proširiti na sve vidove jezika, a još više na naš svakidašnji život – u školi ili na radnome mjestu, ali jednako tako i u svakodnevnom saobraćaju, komunikaciji, te službenom općenju, koristeći se prije svega zakonskim mogućnostima uporabe materinskog jezika koliko je to moguće u mjesnoj, javnoj upravi. Samo tako možemo obnoviti, proširiti i usavršiti znanje materinskog jezika. Još su veći naponi potrebni za učenje stranoga jezika, bez odgo-varajućega jezičnog okruženja.

S. B.

„Glasnikov tjedan“

Državno tajništvo za narodnosne, civilne i društvene veze Ministarstva ljudskih resursa potiče narodnosne državne samouprave na preuzimanje školskih ustanova, ponajprije škola u sredinama u kojima živi velik broj pripadnika dane narodnosti, škola u kojima se odvija odgoj i obrazovanje na jezicima narodnosti, izjavljuje za mjesecnik Barátság zamjenik

državnog tajnika. Već od početka tekuće godine mnoštvo narodnosnih škola preuzele su državne narodnosne samouprave, tako Slovenci i Romi po dvije škole, Grci jednu, Bugari pokreću svoj vrtić. Državno tajništvo potiče državne narodnosne samouprave na preuzimanje škola jer će time i prostor djelovanja i održavanja biti veći

„Tamo gdje je narodnosna zajednica malobrojna, temeljem popisa pučanstva, treba i manje državne potpore, tamo gdje je zajednica brojnija, treba veća potpora narodnosnim samoupravama.“

nego da one ostanu u rukama mjesnih samouprava, a tako će i briga o narodnosnim školama i njihovo održavanje dospjeti u najbolje ruke, kaže zamjenik državnog tajnika. Osvrćući se na podatke popisa stanovništva iz 2011. godine i obradbu podataka, koja kasni, a uz koje po novim zakonskim odredbama bit će uvjetovan i narodnosni bitak, potpora i utemeljenje narodnosnih samouprava, zamjenik državnog tajnika kaže kako se očekuje da podaci budu obrađeni u prvoj četvrtini 2013. godine. Bit će i tada dovoljno vremena za

narodnosne zajednice da se u svjetlu obznanjenih podataka pripreme za mjesne i narodnosne izbore 2014. godine. Obradba podataka odvija se sporo te će se i najavljeni sustav financiranja narodnosnih samouprava koji se mislio uvesti od siječnja 2013. godine, odgoditi za godinu dana. Pri tome vlada ostaje na stajalištu: tamo gdje je narodnosna zajednica malobrojna, temeljem popisa pučanstva, treba i manje državne potpore, tamo gdje je zajednica brojnija, treba veća potpora narodnosnim samoupravama. Što očekuju narodnosne zajednice od podataka popisa? Kazuje se kako su veliki pesimisti te očekuju kako će broj pripadnika narodnosti u odnosu na popis iz

2001. godine kod nekih biti i prepolovljen. Zamjenik državnog tajnika kaže kako strahovi nisu realni i Vlada računa kako će broj pripadnika narodnosti možda biti nešto manji, ali ne očekuje nikakve drastične promjene, a kod Roma očekuje se povećanje broja. Vlada pozdravlja smjer razmišljanja kod većine zajednica, pogotovo je to važno kod malobrojnih zajednica, u naseljima gdje nema dovoljno pripadnika narodnosti, a narodnosti najbolje mogu djelovati putem udruga poradi očuvanja kulturnog nasljeđa i „sjećanja“, dok se kulturna autonomija narodnosti institucionalno može jačati tamo gdje je živa narodnosna zajednica, gdje ima potrebe za obrazovanjem na jeziku narodnosti i gdje je svakodnevna, živa kultura narodnosti.

Branka Pavić Blažetin

Poziv na prijedlog za Narodnosnu nagradu

Državno tajništvo odgovorno za crkvene, narodnosne i civilne veze Ministarstva ljudskih resursa objavljuje poziv na prijedlog za Narodnosnu nagradu za 2012. godinu.

Narodnosna se nagrada dodjeljuje osobama, udrugama i narodnosnim samoupravama u Mađarskoj za uzornu djelatnost na polju narodnosnoga javnog života, obrazovanja, kulture, crkvenog života, znanosti, javnoga priopćavanja i gospodarskog samoorganiziranja. Državno priznanje 2012. godine predat će se kao istaknuti događaj u okviru svečanosti u povodu Dana narodnosti (18. prosinca).

Prijedlozi za nagradu 2012. godine uz osnovne podatke i opširno obrazloženje predloženi mogu se dostaviti na obrascu koji je dostupan na web-stranici kormany.hu do 31. listopada 2012. godine na poštansku adresu Državnog tajništva odgovornog za crkvene, narodnosne i civilne veze Ministarstva ljudskih resursa (1884 Budapest, Pf. 1), ujedno i mailom na adresu titkarsag.nf@emmi.gov.hu. Narodnosna se nagrada dodjeljuje prema uredbi broj 2/2012.(VIII.9.) ME.

Gradišćanski pedagoški sastanak u Sambotelu

Edita Horvat-Pauković, savjetnica za hrvatski jezik u Gradišću

Kako je rekla savjetnica za hrvatski jezik u Gradišću, Edita Horvat-Pauković, u zadnji ljeti je postala takorekuć tradicija da na početku novoga školskoga ljeta u Sambotelu se strefu učiteljice hrvatskoga jezika iz raznih škol naše regije. Tako je bilo i 20. septembra, u četvrtak otpodne, kad su pedagoginje iz Bizonje, Kemlje, Koljnofa, Petrovoga Sela, Hrvatskoga Židana, Gornjega Četara i Horpača skupasjele u zgradi Zapadnougarskoga sveučilišta u Sambotelu.

Za kratkim uvodom najprije su se nazočni dogovorili da ljetos 18. oktobra, u četvrtak, se priređuje Nakovićevo naticanje u lipom govoru, slično prethodnim ljetam, u koljnofskoj Dvojezičnoj školi. Na inicijativu Inge Klemenšić, ka je i koordinatorica gradišćanskih shodišćev, isti dan, još pred naticanjem će se prirediti i diče shodišće u koljnofskoj Hodočasnoj crkvi, u koj jedno ljeo gostuje i kip Putujuće Blažene Dvice Marije iz Celja. Uza to i to moramo spomenuti da slijedeći tajedan će gostovati u Koljnofu i školska delegacija iz Čavle-Jelenja, ka će dospiti u Gradišće na povratni pohod u organizaciji Čakavskih katedrov. Drugi važan termin za hrvatsko školsko ljeo je svenek dan jezičnoga naticanja, ko će ovput prirediti Dvojezična škola u Petrovom Selu, 19. aprila. Na sastanku je još nabrojeno nekoliko novih predlaganj za promjenu i modernizaciju naticanj, od kih su neke primljene, a neke ne. Govorilo se je ovom prilikom o stiskajućim i najvećim problemim školstva, o podučavanju hrvatskoga jezika u naši škola, a savjetnica je predstavila nazočnim i neke zakonske promjene, ke će neophodno taknuti i manjinske škole, podučavanje školskoga predmeta, narodopis. Slijedeće spravišće gradišćanskih pedagogov predvidjeno je u Koljnofu, povodom Nakovićevo naticanja.

-Tiho-

BAJA – Plesni krug „Šugavica” svakog petka od 18 do 21 sata u športskoj dvorani bajske Osnovne škole „Šugavica” priređuje južnoslavensku plesačnicu. Program mjesečnih plesačnica na koje pozivaju goste do kraja godine je sljedeći. Plesačnicu srpskih plesova održan je 28. rujna pod vodstvom koreografa KUD-a „Ravangrad”, uz sudjelovanje članova društva iz Sombora, i svirku Bobana i Gravia banda. Nakon toga, 26. listopada plesačnicu hrvatskih i makedonskih plesova vodi Đuro Jerant, voditelj KUD-a „Baranja” iz Pečuha. Dana 2. studenoga plesačnica se neće održati. Zatim 23. studenoga plesačnicu srpskih plesova vodi Kristifor Brčan, voditelj KUD-a „Banat” iz Deske. Već po običaju, članovi Plesnoga kruga staru će godinu ispratiti 14. prosinca u zatvorenome krugu.

Hrvatska samouprava
Bačko-kiškunske županije

Redovita sjednica Skupštine o polugodišnjem izvješću i izmjeni proračuna za 2012. g.

U županijskom Domu narodnosti u Baji 4. rujna održana je redovita sjednica Skupštine Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Sjednici su nazočili i pozvani članovi Skupštine Hrvatske državne samouprave s pravom vijećanja, među njima predsjednik HDS-a Mišo Hepp i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac.

Na prijedlog Odbora za financije, Skupština je s prihodima ostvarenim u iznosu 429 tisuća forinta, i s izdacima u iznosu 593 tisuće forinta jednoglasno usvojila Izvješće o izvršenju proračuna za prvo polugodište 2012. godine. Prihodi su ostvareni od opće državne potpore, među troškovima 340 tisuća namijenjeno je za materijalne izdatke, a 253 tisuće za podupiranje priredaba od regionalnog, šireg značenja u organizaciji mjesnih hrvatskih samouprava.

Skupština je na prijedlog Odbora za financije, s prihodima i troškovima u iznosu 1.811 tisuća forinta, jednoglasno usvojila i izmjenju Proračuna za 2012. godinu. Pošto je Županijska hrvatska samouprava ostvarila 898 tisuća forinta prihoda putem dodatne državne potpore za obavljanje javnih zadaća, materijalni izdaci povišeni su s 348 tisuća, a izdaci za podupiranje priredaba koje organiziraju mjesne hrvatske samouprave s 550 tisuća forinta.

Kako je istaknuto, Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije dobro je gospodarila, sukladno odlukama Skupštine. Među sljedećim programima od šireg, regionalnog značenja, koje će podupirati i Županijska samouprava, predsjednik Joso Šibalin naveo je listopadski Županijski susret hrvatskih učenika u Baćinu, a zatim središnju priredbu bačkih Hrvata Veliko prelo u Baji početkom 2013. godine.

Među «raznim» Skupština je jednoglasno poduprla prijedlog Angele Šokac Marković da županijska Skupština u jedanaestočlani Regionalni odbor za školstvo, koji je pred formiranjem, predloži jedno mjesto za stručnjaka iz redova narodnosti, odnosno hrvatske zajednice, s obzirom da u županiji ima više škola s nastavom hrvatskoga jezika, a da se o konkretnoj osobi povedu razgovori.

Skupština županijske hrvatske samouprave na molbu predsjednika garske Hrvatske samouprave za gostovanje Folklornog ansambla „Luč” iz Budimpešte 22. listopada ove godine u Gari dodijelila je potporu u iznosu od 80 tisuća forinta. Priredbu će supodupirati i Savez Hrvata u Mađarskoj.

Na kraju je podržan i prijedlog da se iduća redovita sjednica održi u Santovu.

S. B.

Jesenski maturalni ispiti

U odgojno-obrazovnim ustanovama u Mađarskoj od 21. listopada do 30. studenog održavaju se jesenski maturalni ispiti. Iz pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje prijavili su se na ove maturalne predmete: hrvatski narodopis 1. srednji st., zemljopis 1. srednji st., fizika 1. srednji st., njemački jezik 1. srednji st. i engleski jezik viši st. 1. gimn. Iz budimpeštanske Hrvatske gimnazije: hrvatski narodopis srednji st. 10. i matematika srednji st. 1. gimn.

BUDIMPEŠTA – Misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici služiti će se 14. listopada, s početkom u 17 sati. Misu služi otac Vjenceslav Tot.

Preskrajna radost kemljanskih Hrvatov

Blagoslavljanje obnovljenoga Hrvatskoga kluba

Med farofom i crikvom Hrvatske Kemlje iz daleka vabi poglede obnovljena zgrada, ka služi u prostorija većim dijelom za sastanke mjesnim Hrvatom, a zvana toga i Dobrovoljnom ognjogasnomo društvu i Društvu za čuvanje stanovnikov. Polag vanjske stijene pravo umjetničko djelo mjesnih drvorezbarov s natpisom „Hrvatski klub“ iznad ugarskoga i hrvatskoga grba još čeka na postavljanje. U nutarnjem dijelu duši još friško namazana farba

Načelnica Zsuzsanna Balsay i Marija Nović-Štipković, predsjednica Hrvatske samouprave, pred novom zgradom

na stijena, spomenice, nagrade zborov, pokali, fotografije iz starih vrimen, diči crteži u spomin Mate Meršiću-Miloradiću, novinski kut s aktuelnimi broji Hrvatskoga glasnika ter Hrvatskih novin. Ovde ležu sve vridnosti i dokumentacija svakidašnjice jedne male zajednice. Negda su školski razredi bili smješćeni ovde, potom ured, pošta i policijska stanica, dokle su mjesni Hrvati, na čelu s Micikom Nović-Štipković, predsjednicom Hrvatske samouprave, 1993. ljeta prikzeli na hasnovanje zgradu, ka jur duglje vrime je potribovala temeljnu obnovu. Kad su pred trimi ljeti nadležni na raspisanom naticanju Leadera za seosku obnovu i razvoj konačno našli odgovarajuću pineznu potporu, nisu dugo čekali, skupa s mjesnom Samoupravom su isprobali svoju sriću. Za vanjsku obnovu je dobiveno od 9,1 milijun Ft, ka svota je bila dovoljna za minjanje krova, oblokov, vrata, za oblikovanje izolacije ter dodatno još za napravljene nogostupa, od kulturnoga doma do pošte. Posredovanjem Miše Heppa, predsjednika Hrvatske državne samouprave, i pomoću dr. Csabe Latorczaia, zamjenika državnoga tajnika za crikvene, narodnosne, civilne i društvene mreže, naticateljji su još dodatno dobili za nutarnju obnovu Hrvatskoga kluba 2,5 milijun Ft, a mjesna samouprava je osigurala svoj dio od pet milijun Ft. Ovako je došlo do velikoga svečevanja u prvj točki tradicionalnoga Hrvatskoga dana 22. septembra, u subotu, kada je konačno prikdana svojim korisnikom polipšana, modernizirana zgrada. Svetačnost, zvana recitacije osnovnoškolarov, jačke zbora Mali Dunaj i hrvatske molitve nije sadržala u sebi hrvatsku rič. Predsjednica Hrvatske samouprave skupa s načelnicom Zsuzsannom Balsay je na ugarskom jeziku zahvalila svim pomoćnikom ki su omogućili da se Hrvati odsad vrnu u svoj obnovljeni dom. Oni časni gosti zbog kih su oblikovane samo na ugarskom jeziku zahvalne rečenice, nisu se odazvali pozivu, ali zato veselje i radost nije nikako falila s obrazov. Kako je rekla i sama domačica, Marija Nović-Štipković, Hrvatski klub poziva sve Kemljance ki si želju najti društveni život i kanu aktivno sudjelovati u hrvatskom gibanju.

Dobro bi došlo kad bi si večkrat poiskali zgradu i mladji naraščaji kim bi još jače tribali posaditi u srce ljubav prema hrvatskom jeziku ter tradicijam. Novu zgradu, ka je čez nekoliko misec obnovljena, blagoslovio je László Németh, farnik Lipóta, s riči da u svojem domu bivati je težnja svakoga ljudskoga srca.

-Tiho-

Mala prostorija zbudja tople ćuti

Pohvalna diploma „Za kemljanske Hrvate“ sestram Vojnišek

Eržika (sliva) i Žužana Vojnišek

Hrvatska samouprava Kemlje po šesti put je dodilila pohvalnu diplomu „Za kemljanske Hrvate“ za one mjesne Hrvate i Hrvatice ki jako čuda pomažu u djelovanju Hrvatske samouprave, na ke se svenek more računati ova mala zajednica na sjevernom Gradišću. Marija Nović-Štipković, predsjednica mjesne Hrvatske samouprave, pred prepunom dvoranom na Hrvatskom danu je uručila pohvalnu diplomu sestram, Žužani Vojnišek-Németh ter Eržiki Vojnišek-Takács. Žuža je jačkarica mjesnoga zbora Mali Dunaj, a Eržika jači sa sestrom u spomenutom zboru ter je i članica folklornoga društva Konoplje. Ako se organizira kakova hrvatska priredba u selu, ali i u okolici, prez njih sigurno se neće odvijati program. Uvijek su nasmijane, vesele, a uz to i skromne, jer i ovput odlučno tvrdu da ništ već nisu učinile za Hrvate u rodnom selu, kot drugi pomoćniki. One da se rado pomoru kad imaju lazno, jer kako Žuža kaže „ako Hrvati ne greju, Ugri već nećeju pojti“. Velu da ljubav prema jački i tancu su najerbale od oca i matere. Čaća je još jačio u Meršićevom zboru, Žuža je od majke poslana na te probe, zavolila je jačku i jačenje ter već dvajset ljet gvišno hodi na vježbe, nastupe i turneje. „Kad človik ima doma mervičku falinge, u zboru se zna veseliti drugim ljudem. Sada sam va penziji, imam već vrimena i jako rado jačim. To mi je najveća bol da imam tri kćeri, ali nijedna ne kani hrvatski govoriti, niti jačiti“ – minja radost na tugu mladja sestra. Eržika je negda začela i tamburanje, ali kako je rekla, iako bi htela naučiti igrati na tom instrumentu, trenutno u Kemlji nimaju za to učitelja. „A tanac je va krvi, mi ovo nismo nigdir učile, oto nek samo od sebe dojde. Narodnu nošnju ku imam na sebi, sama sam ušila, malo je modernizirana pratež, ali mi našu babu nismo ovako obučeno vidile“ – nam objašnjava plesačica. Kako odlikovane sestre još dodaju, danas se veselu i priznanju ali još bolje tomu da su po dugi časi čekanja konačno dobili lipi, obnovljeni stan Hrvati u Kemlji. Žene su firhonge šile, obloke su pucale, išle su redovno čistiti da sve bude najlipše na veliki dan. „Svaki tajedan utorak imamo tote probu, jako dobro je zglušao tamo naš glas, čuda bolje nego prije. Sada ćemo morati nove žene pozvati med nas ke bi jačile, a mogli bi i muži dojt, pominati se, najačiti, a prik toga čuvati i hrvatsku materinsku rič“ – smo čuli i o plani jačkarnoga kruga od simpatičnih slavljenicov.

-Tiho-

Hrvatski dan u Kemlji

Prilika za druženje i spominjanje gradišćanskoga velikana Mate Meršića Miloradića

Zbor Mali Dunaj i pri Meršićevom grobu je dao program

– Danas niti jedno selo u Gradišću, ugarske i austrijske strane, a slovačku stranu moram isto spomenuti sada, ne poštiva svojega pjesnika, svojega farnika toliko, kot u Kemlji, Matu Meršića Miloradića. Svakih pet, deset ljet dojdem simo i onda svenek imate veliko svečevanje, a ja vas pitam, zač? Zač vi još uvijek, po ne znam koliko deseti ljeti dojdete njemu na grob da mu se poklonite? – postavio je pitanje poštovateljem akademik dr. Nikola Benčić polag kemljanskoga groba gradišćanskoga velikana, u okviru Hrvatskoga dana ter tako je i nastavio svoje povidanje: – Znamo da je bio strog, jadovit da se gustokrat razjadao, da se je držao filozofskoga svita u kom bi morao sve ići po naturi. U jednoj pjesmi 1910. ljeta je napisao da mu je na prvom mjestu vjera, Bog, na drugom dom ter familija, a na tretom mu je domovina. On je držao da je potrebno živiti pošteno u ovom svitu, zato čuvajte si svoje i držite si svoje! – tako je profesor Benčić tumačio Miloradićevu poruku ka je i dandanas aktualna. Za timi riči, u pratnji domoljubnih pjesam su položeni vijen-

ci spominka i velik broj ljudi se je otrpavio u Kulturni dom, kade je hrvatsko otpodne nastavljeno folklornim programom. U velikoj dvorani svi gledatelji su mogli uživati u fantastičnoj izložbi jesenskih plodov i zvanarednom spektaklu, u kom su domaći izvodjači kot i gosti jednako razveselili mnogobrojnu publiku. Najprlje su nastupali s hrvatskimi dičjimi igrami mali tančoši iz Hrvatskoga Jandrofa, pod peljanjem Rade Jankovića. Nje je sprohodio kompletni program mališanov iz kemljanske čuvarnice Sunašce ter kratki igrokaz na hrvatskom jeziku, u izvedbi školskih kazalištarcev. Starogradski hrvatski zbor gustokrat dojde nastupati u ovo selo, jer med kotrigi moremo prebrojiti i jačkare iz Kemlje. Teta Liza Kolarova jur su stekli jako veliku popular-

Jožef Tolnai, predsjednik Hrvatske samouprave Staroga Grada, polagao je vijenac na grobu, u pozadini akademik i povjesničar dr. Nikola Benčić i predsjednica kemljanske Hrvatske samouprave Marija Nović-Štipković

splet tancev uz mužiku jandrofskih tamburašev. Domaći zbor Mali Dunaj svoj nastup je započeo pri prikdavanju nove zgrade, nastavio u cimiteru pri Meršićevom grobu, a zgotovio u Kulturnom domu. Jive Maasz mimo programa je razveselio sve nazočne s pravim narodnim kinčem jer je zaduao i odjačio jednu legendu o Jivi i tri vještica, ku su si Hrvati – kako je on rekao – pred petstovimi ljetu donesli sa sobom iz stare domovine, a pobrana je u Čunovu pred pedesetimi ljeti.

Teta Liza Kolarova s plesačicama KUD-a Konoplje

Muški zbor iz Hrvatskoga Jandrofa

nost u Kulturnom društvu Konoplje, to se vidi jur i po tom da im je dovoljno samo pojaviti se na pozornici, aplauz i smih jur ne stane. Sa svojom dvojezičnom autentičnom prezentacijom o kemljanskoj narodnoj nošnji nasmijali su cijelo mnoštvo Hrvatov, dok Konoplje prvi put je pokazalo kemljanski

Muški zbor Hrvatskoga Jandrofa je pred kratkim bio u Benkovcu na etnofestivalu, kade je bilo sličnih grup iz cijele Hrvatske, ter je med velikom konkurencijom dostao trete mjesto, a postao ujedno i najbolja muška ekipa na tom naticanju. Pravoda su jačkari podareni za ovo priznanje i u Kemlji s burnim aplauzom, a dokazali su veljek i to da se je žiri u Hrvatskoj najbolje odlučio pri njevom kvalificiranju. Skupna vičera, druženje starih i novih prijateljev iz trih držav, samo je polipšalo ov tradicionalni dan u Kemlji.

-Tiho-

PRISIKA – U prošlom broju Hrvatskoga glasnika krivo je objavljeno vrime blagoslavljanja obnovljene prisičke crikve, zato Vas upozoravamo da biskupska maša i svečana predaja hiže Božje počinje u 9.30 uri 14. oktobra, u nedilju. Crikvu blagoslavlja jurski biskup, dr. Lajos Pápai.

KOLJNOF – Dvojezična škola «Mihovil Naković» u Koljnofu i savjetnica za hrvatski jezik u Gradišću, Edita Horvat Pauković i ljetos pozivaju gradišćansko-hrvatske školare na Nakovićevo naticanje u lipom govoru i recitiranju, 18. oktobra, u četvrtak. Dičje shodišće u mjesnoj Hodočasnoj crikvi pri kipu Putujuće Celjanske Madone se začme u 9.30 uri. Ako bude lipo vrime, predviđena je i prošecija. Zatim je naticanje u različiti kategorija i proglašenje rezultata. Pokidob dotični tajeđan u školi gostuju dica i učitelji iz škole Čavle-Jelenje, i oni će moći sudjelovati na ovom specijalnom gradišćanskom naticanju.

SALANTA – Dana 13. listopada vjernici iz Pečuške biskupije hodočaste u Voćin k crkvi i svetištu posvećenom Pohodeđu Blažene Djevice Marije. Među hodočasnicima su i vjernici Salantske župe, njih 49, kojima putne troškove snosi tamošnja Hrvatska samouprava, na čelu s Mijom Štandovarom, kojoj je jedno hodočašće godišnje dio godišnjega radnog programa.

LUKOVIŠĆE – Jubilarni program, u sklopu obilježavanja 5. obljetnice utemeljenja, održat će slavljenik, mjesni KUD Drava, 13. listopada. Program slavlja počinje u 16 sati svetom misom na hrvatskom jeziku u lukoviškoj crkvi, a nastavlja se kulturnim programom u mjesnom domu kulture, s početkom u 17 sati i 30 minuta. U programu nastupaju: KUD Veleševac iz Hrvatske, Biseri Drave iz Starina, Ženski pjevački zbor «Korjeni» iz Martinaca, Orkestar Podravka iz Martinaca i slavljenik, KUD Drava. Nakon programa slijedi druženje, a potom hrvatski bal uza svirku orkestrara Podravka i Drava.

MARTINCI – Tradicionalno županijsko natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku Josip Gujaš Đuretin već gotovo dva desetljeća odvija se u organizaciji tamošnje osnovne škole. Tako će biti i ove godine 15. listopada. Natjecanje počinje u 11 sati, a očekuju se kazivači iz baranjskih osnovnih škola u kojima se odvija nastava hrvatskoga jezika i književnosti: iz Starina, Pečuha, Mohača, Salante, Harkanja i, naravno, domaćini, učenicima martinačke osnovne škole.

Intervju s novom ravnateljicom budimpeštanske Hrvatske škole Anom Gojtan

Cilj: očuvanje tradicija i konkurentnost

Ana Gojtan maturirala je u budimpeštanskoj Hrvatskosrpskoj gimnaziji, diplomirala na budimpeštanskom Sveučilištu Loránda Eötvösa hrvatski jezik i književnost te povijest. Bila je suradnicom Duna televizije i Mađarskoga radija, a od 1993. godine je profesorica budimpeštanske Hrvatske škole. Sukladno odluci Skupštine Glavnoga grada, od 16. kolovoza 2012. godine je imenovana ravnateljicom budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đačkoga doma na mandat od pet godina. U povijesti škole ona je četvrta žena na čelu narečene ustanove.

Razgovarala: Kristina Goher

Vi ste tri godine bili doravnateljica škole, potom godinu dana vršiteljica dužnosti, a od kolovoza ste ravnateljica budimpeštanske Hrvatske škole. Mislim da ste tijekom godina stekli detaljan uvid u rad vodstva. Je li to bio jedan od razloga što ste se prijavili na raspisani natječaj Glavnoga grada?

Kao doravnateljica HOŠIG-a doista sam imala prigodu steći uvid u rad vodstva uprave škole, ali se i prethodna ravnateljica HOŠIG-a Anica Petreš-Németh brinula da odgoji (osigura) podmladak. Smatram da su u odgojno-obrazovnom radu, u kulturnoj djelatnosti škole stvorene jako dobre tradicije, stoga rado preuzimam i ujedno obnavljam ovo nasljedstvo. To je jedan lijep zadatak pun izazova. Naime ovdje zadaća nije samo nastava, nego biti i u službi očuvanja i njegovanja hrvatskoga jezika i kulture.

Koje su novosti ove školske godine, koji je broj upisanih polaznika i ima li novih uposlenika u školi?

U vrtiću ima 47 djece, u školi 204 učenika, sveukupno 251 učenik je započeo novu školsku godinu u našoj ustanovi. Tijekom ljeta obnovljen je đački dom, obojili smo sve sobe, učionice, blagovaonicu, kuhinju... tako da je dom postao ljepši, komforniji i za učenike, a i za nastavnike. Došlo je i do personalnih promjena. Nova je voditeljica Đačkog doma profesorica Anita Horváth-Bándy. Na našu veliku radost vratile su se stare-nove kolege, Annamária Bauer-Demcsák, profesora

rica matematike i kemije, te učiteljice Monika Režek i Ivett Bangha. Od ove školske godine zajedno radi s nama i jača naš kolektiv Dora Grišnik iz Kukinja.

Na svečanom je otvorenju nove školske godine pribivao i zamjenik državnog tajnika za narodnosne i civilne društvene veze Csaba Latorcai. Je li bilo prilike porazgovarati o promjenama u školskom sustavu, zna li se kako će promjene utjecati na vašu ustanovu?

Doista nam je drago što se gosp. Latorcai odazvao našem pozivu, kao što nam je drago da našu ustanovu redovito posjećuju brojni odličnici i mađarskoga i hrvatskoga javnog života. Naravno, informirali smo se o promjenama u školskome sustavu, tijekom ljeta sam u više navrata razgovarala s predstavnicima našeg održavatelja Samouprave glavnoga grada. Ono što znamo jest da od 1. siječnja 2013. održatelj naše ustanove ostaje glavni grad, a stručni dio preuzima nova državna središnja organizacija odgovorna za školstvo. Ali su o svemu tome u tijeku i pregovori s Hrvatskom državnom samoupravom. Bitno je da našoj ustanovi ne prijete opasnost i drago nam je što naša škola zauzima istaknuto mjesto u odgojno-obrazovnom sustavu glavnoga grada i države, svugdje nailazimo na pomoć.

To je lijepo čuti. Sukladno odluci Skupštine glavnoga grada, vaše službeno imenovanje je od 16. kolovoza. Koje biste crte istaknuli iz vašega ravnateljskog programa? Najvažnijim smatram nastaviti HOŠIG-ove tradicionalne zadaće glede odgoja i obrazovanja, tj. predati najnovije, najsuvremenije znanje, osim toga jačanje hrvatskog identiteta, očuvanje jezika, kulture, tradicija, privrženost matičnoj domovini. Danas je bitna odrednica zvanja škole, osim znanja, pružiti vjeru, vrednote, odgajati građane koji su opredijeljeni za svoju narodnosnu zajednicu. I koji znaju, što svakom prigodom naglašavamo: da poznavanje hrvatskoga jezika i kulture danas je dio naše konkurentnosti. Svakako bih na prvome mjestu istaknula program rada s darovitim učenicima. Prije dvije godine organizirali smo državnu konferenciju na tu temu i otada smo u vezi s Društvom za zbrinjavanje darovitih učenika u Mađarskoj. I

jedna aktualnost: naša će škola biti zastupljena na skupu u Sárospataku koji organizira narečeno Društvo. Bit će to dobra prigoda za prikupljanje novih iskustava, naime želja nam je priključiti se državnoj mreži zbrinjavanja darovitih učenika.

Druga je važna točka moga programa u svezi s javnim životom Hrvata u Mađarskoj. Naime želja nam je da naši mladi svoj hrvatski identitet dožive dosta aktivno, a ne pasivno. To jest da budu aktivni

sudionici, kreatori javnoga života hrvatske narodnosne zajednice. Kad odrastu, neka se prime zadaća u samoupravama, civilnim udrugama, u kulturno-prosvjetnoj djelatnosti. Ali za to trebaju poznavati primjerice kako funkcioniraju, kako rade samouprave, koje su mogućnosti civilnih udruga, kako mogu sudjelovati – i to ne samo kao gledatelji – u hrvatskome kulturnom i umjetničkom životu. Već u školi treba ih pripremati na to, stoga planiramo predavanja na tu temu, odnosno posjet sjednicama samouprava i upoznavanje s hrvatskim civilnim udrugama.

HOŠIG ima niz prijateljskih škola u Hrvatskoj, izvrsnih programa razmjene učenika i nastavnika, primjerice maturalac u Dubrovniku. Čitala sam kako želite proširiti te veze.

Svakako je bitna veza s našom matičnom zemljom. Doista se mogu pohvaliti mnogostranim vezama naše škole s odgojno-obrazovnim ustanovama u Hrvatskoj. Međutim želim uspostaviti i nove prijateljske veze, pronaći nove vidove suradnje sa školama u Hrvatskoj, ali jednako tako pojačati suradnju i sa znanstvenim, kulturnim i umjetničkim ustanovama u Hrvatskoj, pozvati u školu još više predavača, pisaca, umjetnika. Drago mi je što mi se donedavno ukazala prilika i osobno se susresti s gđom Dariom Krsitičević, predstojnicom Ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u Zagrebu, koja je prigodom svog posjeta i HOŠIG-u istaknula kako žele pružiti veću pomoć hrvatskim ustanovama.

Istaknuti dio vašeg ravnateljskog programa posvećen je kulturno-umjetničkoj djelatnosti škole.

Sve je to dio odgojno-obrazovnog rada. Njegovanje plesne i glazbene kulture spada među najstarije vrijednosti škole. Pomislimo samo na Tamburicu, Luč i na umjetničko obrazovanje. Trenutno se formira pjevački zbor škole, želimo pojačati školski orkestar, a nastavlja svojim radom i HOŠIG-ova literarna pozornica. Naime želimo biti više od jedne škole, želimo biti doista jedna kulturno-prosvjetna ustanova. Potvrđuju to i programi Tjedna hrvatske kulture, priredbe koja je iz-

Učenici prvog razreda sa svojim učiteljicama

rasla iz tradicije škole, u kojoj se popularno-znanstveni sadržaji isprepleću s kulturno-umjetničkim programima. U središtu je priredbe predstavljanje pojedinih hrvatskih regija kako bi naši učenici upoznali povijest, kulturu, tradiciju i sadašnjicu pojedinih subetničkih skupina Hrvata u Mađarskoj. Program se sastoji od predavanja iz povijesti, etnografije i književnosti, od kvizova znanja, likovnih izložaba, koncerata i predstavljanja najnovijih glazbenih izdanja; kulturu onih krajeva Mađarske gdje žive Hrvati predstavljaju učenici škola-prijatelja koji se pozivaju iz hrvatskih regija Mađarske. Ove godine u studenome predstavljamo kulturne vrednote podunavskih Hrvata uz sudjelovanje gostiju iz Bačina, Dušnoka, Erčina, Andzabega, Senandrije i Tukulje. Naši kulturni programi pridonose i promidžbi HOŠIG-a u svim hrvatskim regijama.

Što će biti daljnja sudbina školskoga radija? Jesu li novine i radio također plodovi vašeg iskustva kod Duna Televizije i Mađarskoga radija?

Tako je. HOŠIG-ov školski radio oglasio se prije četiri godine, a u novoj školskoj godini od listopada kreće s emisijama tradicionalno tjedno tri puta uz novu i poletnu ekipu. Na programu su radija dnevna događanja i najsvježiji glazbeni hitovi hrvatske glazbe. Nadarenoj ekipi dobra je to prilika za uvježbavanje jezika, a radom u studiju se u prvom redu provjeravaju komunikacijske sposobnosti učenika. Izradili smo već i temelje komunikacijske naobrazbe u kojoj će od ove školske godine sudjelovati naši učenici. Školsku komunikaciju pospješuje i Školski glasnik koji će i ove godine redovito informirati hrvatsku zajednicu o radu i događanjima u školi.

Jeste li razmišljali o suradnji s Hrvatskim glasnikom i Radiom Croatia?

Svakako, to nam je i neskriveni san da jednom naša ekipa školskoga radija bude pripremala reportaže za Radio Croatia, a također i svoje priloge za Hrvatski glasnik.

Dakle imamo raznolike programe koji zahtijevaju organiziranost, slogu i suradnju. Ali zahvaljujući tomu, može biti školska 2012/2013. godina uspješna.

Hrvatska matica iseljenika
&
Hrvatski centar za dječju knjigu
KGZ-a

imaju čast pozvati Vas
na svečano predstavljanje
*Antologije hrvatske dječje poezije u
Mađarskoj od 1945. do 2010.*

koje će se održati u okviru *Mjeseca
hrvatske knjige*

u četvrtak, **18. listopada 2012.**
u 12 sati

u Hrvatskoj matici iseljenika,
Trg Stjepana Radića 3, Zagreb.

O knjizi će govoriti:

mr. sc. Marin Knezović, ravnatelj
Hrvatske matice iseljenika,
dr. sc. Diana Zalar, Učiteljski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
voditeljica Hrvatskog centra za dječju
knjigu KGZ-a **Ranka Javor, prof.**

i

priredivač **mr. sc. Stjepan Blažetin**,
ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u
Mađarskoj (Pečuh, RM).

Predstavljanje vodi:

Vesna Kukavica, voditeljica Odjela za
nakladništvo HMI-a

Dani Balinta Vujkova

U Subotici se u organizaciji tamošnje Hrvatske čitaonice, u suorganizaciji subotičke Gradske knjižnice, a uz logistiku i potporu Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, 18–19. listopada organiziraju jedanaesti Dani Balinta Vujkova, Dani hrvatske knjige i riječi. U sklopu manifestacije 19. listopada u Velikoj vijećnici grada Subotice dodjeljuje se nagrada za životno djelo na području književnosti književniku Milovanu Mikoviću te nagrada „Emerik Pavić” za najbolju knjigu u 2011. godini. Organizira se 18. listopada priredba Narodnosna književnost u školi u HKC Bunjevačko kolo, predstava po pripovijetci Balinta Vujkova koju izvode učenici Osnovne škole „Ivan Milutinović” i djeca iz vrtića „Bambi” iz Male Bosne. Predstavlja se knjiga za djecu Josipa Dumendžića-Meštra Čudan ovaj bili svit, a na književnoj večeri najnovije knjige Balinta Vujkova Šta u oca, to u dice i Gradišćanske povidajke, kao i zagrebački nakladnik Teovizije. U sklopu Dana održat će se i stručni skup s dvije okvirne teme: I. Uz godinu hrvatskih književnih velikana, 150. obljetnica rođenja Ante Evetovića Miroljuba i 100. obljetnica rođenja Ante Jakšića i Ivana Kujundžića; II 100. obljetnica rođenja Balinta Vujkova. Skupu će nazočiti predavači iz Hrvatske, Mađarske, Austrije i Vojvodine.

„Vez porubljen snom i zavičajem”

Jubilarni XV. Rešetarački susret pjesnika ove su godine organizirali Književno-likovno društvo „Rešetari“ iz Rešetara, i Hrvatska matica iseljenika. Pokrovitelji književne manifestacije Susreta bili su Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Brodsko-posavska županija, a supokrovitelji Općina Rešetari, te niz poduzeća, pojedinaca i ljudi dobre volje koje je ovdje nemoguće naredati. Na čelu rešetaračke priče, kao i uvijek, i ove je godine neumorni i uporni Ivan De Villa. Ovogodišnji jubilarini susret u Rešetarima trajao je tri dana, od 14. do 16. rujna, te okupio sudionike oko hrvatske riječi sa svih kontinenata, svih dobnih skupina, tako i sudionike iz Mađarske.

Program Rešetaračkog druženja započeo je susretom pjesnika i učenika u prostoru školsko-športske dvorane Osnovne škole Ante Starčevića u Rešetarima. Potom je predstavljen zbornik mladih pjesnika pod imenom „Moj svijet“ u kojem svoje radove ima i mladi pjesnik iz Mađarske Vjekoslav Blažetin. O kakvoći prispjelih radova, kao i o značenju ovakve knjige za mlade pjesnike Hrvate koji žive u iseljeništvu i nastoje naučiti i sačuvati hrvatski jezik od zaborava u kraju u kojemu žive, govorila je profesorica hrvatskoga jezika, književnosti i filozofije Ivana Prakaturović.

Nakon susreta s učenicima uslijedilo je predstavljanje ovogodišnjeg zbornika pjesama „Vez porubljen snom i zavičajem“, s pjesmama hrvatskih autora iz Hrvatske svijeta i članova KLD Rešetari. Za sudjelovanje na Susretu pjesnika i za zbirku pjesama prijavilo se 163 autora iz Australije, Južnoafričke Republike, Novog Zelanda, Austrije, Mađarske, Italije, Slovenije, Slovačke, Makedonije, SAD-a, Kanade, Njemačke, Švedske, Srbije, Crne Gore, BiH, Švicarske, Španjolske, Francuske, Belgije i Lihtesteina te pjesnici literarne sekcije „2 9 2“ KLD-a „Rešetari“. Radove su za ovaj zbornik izabrali: prof. Ivan Slišurić, književnik iz Nove Gradiške, mr. sc. Stjepan Blažetin, književnik iz Pečuha, prof. Đuro Vidmarović, književnik iz Zagreba. Knjigu su predstavili prof. Đuro Vidmarović, književnik i član Upravnoga odbora Društva hrvatskih književnika, mr. sc. Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i član Društva hrvatskih književnika i Ivan De Villa, urednik knjige- zbornika. Mr. sc. Stjepan Blažetin govorio je o značenju

Stjepan Blažetin, Ivan De Villa i Đuro Vidmarović predstavljaju knjigu - zbornik pjesama Vez porubljen snom i zavičajem

manifestacije i objelodanjenoga zbornika među Hrvatima u iseljeništvu te o važnosti pisanja na hrvatskom jeziku. Odabrane stihove čitali su članovi Književno-likovnog društva „Rešetari“: Ivana Prakaturović, Gabrijela Vojvodić i Radomir Dumičić.

Načelnik općine Rešetari Zlatko Aga i predsjednica Općinskog vijeća Rešetari Milka Perković te zamjenik načelnika Željko Kolaković u prostoru Poglavarstva primili su sve sudionike Susreta pjesnika u Rešetarima, među njima Marina Knezovića, ravnatelja Hrvatske matice iseljenika, Dianu Mašala Perković, savjetnicu iz Hrvatske matice iseljenika, Katharinu Hinić, iz Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, župana brodsko-posavskog Danijela Marušića, izbornike, pjesnike, sudionike Susreta. Tijekom Susreta u sklopu pjesničke večeri i čitanja pjesama potpisan je sporazum o prijateljstvu Rešetara i makedonskog Ilindena (Skopje), a sporazum su potpisali rešetarački gradonačelnik Zlatko Aga i gradonačelnik Ilindena Žika Stojanovski. Istaknuto je kako je Rešetarački

susret pjesnika iznjedrilo prijateljstvo Općine Rešetari i grada Ilindena.

Slijedilo je predstavljanje knjige „Kaskade života“ Slavice Božičević, pjesnikinje iz Husqvarne (Švedska). O knjizi su govorili hrvatski književnik Đuro Vidmarović i Prakaturović, koji su istaknuli njezino posebno značenje i doprinos hrvatskoj pisanoj riječi u iseljeništvu.

U sklopu Susreta otvorena je izložba likovnih radova ostvarenih na XV. međunarodnoj likovnoj koloniji „Petrović“ (Rešetari).

Zahvaljujući neumornom radu i entuzijazmu zaljubljenika u stih i slikarski izričaj članova Književno-likovnog društva Rešetari, ovo pitomo slavonsko mjesto postalo je naširoko poznato. Prije petnaest godina, 1998. g., započeti su Susreti i objavljena prva knjiga „Šapat srca“. Od tada je Književno-likovno društvo Rešetari okupilo brojne suradnike i prikazalo tijekom godina raznovrsnost pjesničkih iskaza dokazujući potrebu za stvaralačkom povezanošću pjesnika iz zavičaja i domovine s hrvatskim piscima u svijetu koji stihom obnavljaju emotivni i lirski dodir s domovinom i zavičajem, pa tako čuvaju i njeguju nacionalnu i kulturnu samosvojnost Hrvata.

Brojni su pjesnici stigli u Rešetare od Toronta, Zadra, Pečuha, Sombora... kako bi nazočili prazniku stiha.

Petnaesti ovogodišnji Međunarodni susret pjesnika hrvatske dijaspore ponovno je okupio poete od krajnjeg juga, rta Dobre nade, do hladnoga sjevera, potvrdivši kako hrvatska riječ živi na svim kontinentima.

Branka P. Blažetin

Susretu je, između ostalih, nazočio i ravnatelj HMI Marin Knezović uz rešetaračkog i ilindenskoga gradonačelnika Zlatka Agu i Žiku Stojanovskog; na slici s dijelom sudionika Susreta

Trenutak za pjesmu

Ivanka Halar

Slika

Riječi su meni
Kist I boja
Riječi su ulje
Staklo I platno
I ako slušaš
Vidjet ćeš zbilja
Livade cvjetne
I sunce zlatno
Vidjet ćeš rijeku
Plavu u dolinu
Biserjen gdje se bljeska
Trske što šušte
Lopoče guste
Što rasu iz srebrnoga pjeska

25 ljet jurske crikve Duha Svetoga

Na jubileju biškupska maša s hrvatskimi vjerniki

Bizonjski muški zbor s prelatom Ferencem Benkovičem i domaćim farnikom u mirovini, Jožefom Drobilićem

Povodom 25. jubileja posvećenja jurske crikve Duha Svetoga, 23. septembra, u nedilju, početo od 10.30 uri održana je svečana maša, u celebriranju biskupa Egidija Živkovića iz

je vjekovječna – je rekao glavni prodikač. Kratki film je predstavljen na kraju maše o 25-ljetnoj crikvi, potom je mnoštvo odšetalo, u pratnji puhačkoga orkestra, do Školskoga centra „Vilmos Apor”, kade su svi pogošćeni. Za vrime objeda su nastupale hrvatske i ugarske muzičke i jačkarne grupe. Otpodne je molitvenu uru predvodio mladomašnik iz Koljnofa, Marko Mogyorósi ki je podilio i mladomašni blagoslov svim hrvatskim hodočasnikom iz Slovačke, Austrije i Ugarske.

Balaž Martinšić – Tiho
Foto: *Balaž Martinšić*

Molitvenu uru je predvodio koljnofski mladomašnik Marko Mogyorósi

Željezna i brojnih hrvatskih dušobrižnikov u Gradišću, u nazočnosti hrvatskih vjernikov iz trih zemalj.

Zamisao gradnje crikve je dao Bizonjac, prelat Ferenc Benković. Temelj-kamen Hiže Božje je postavljen 1985. ljeta i dvojica ljeta kasnije, 6. junija, vjerniki su se mogli veseliti vlašćoj crikvi. Na početku svečane maše dica su najrplje pozdravila hrvatskoga biskupa iz Austrije, potom je Marton Mattusich, ki će vrijeda napuniti 90 ljet svojega žitka, izrekao dobrodošlicu. Crikveni obred je svojim jačenjem polipšao osmeročlani muški zbor iz Bizonje, pod peljanjem kantora Eleméra Somfaia. Biškup mons. Egidije Živković je u svojoj prodiki naglasio da velika snaga Duha Svetoga odigrava ulogu i u formiranju društav, zajednic i ljudskih životov. Ateizam i komunizam, nevjernost suprot mnogobrojnih pokušajev propali su, ali moć Svetoga Duha

Program Hrvatskog kazališta za listopad 2012.

- 5. listopada u 19 sati Gordan Mihić: Siroti mali hrčki, gostovanje Narodnog pozorišta iz Kikinde, kazališna dvorana
- 10. listopada u 11 sati P. Mančev – Lj. Ostojčić: Zečja škola, Martinci
- 10. listopada u 18 sati Molière: Umišljeni bolesnik, gostovanje Gradskog kazališta «Joza Ivakić» iz Vinkovaca, kazališna dvorana
- 12. listopada u 18 sati Fadil Hadžić: Državni lopov, kazališna dvorana
- 18. listopada u 18 sati otvaranje izložbe pod naslovom Nalaz, keramičarke Szilvie Ritez, galerija Čopor/t/Horda
- 20. listopada u 20 sati Fadil Hadžić: Državni lopov, Vinkovci
- 24. listopada u 20 sati Fadil Hadžić: Državni lopov, Zagreb
- 28. listopada u 15 sati János Háy: Joško Rakić, danski kraljević – tranzicijska priča, preporučeno iznad 16 godina, Mohač
- 31. listopada u 19 sati Ivan-Goran Vitez: Mjehur od sapunice, gostovanje zagrebačke Glumačke družine Histriion, kazališna dvorana.

BUDIMPEŠTA – Pod motom „Otvoreni dan dan je dobrog izbora!” budimpeštanska Hrvatska škola (XIV, Kántorné sétány 1–3) u četvrtak, 18. listopada, između 8 i 14 sati očekuje učenike koji su pred izborom škole za daljnju naobrazbu i njihove roditelje na tradicionalni Otvoreni dan ustanove. U sklopu Dana pod vodstvom nastavnika zainteresirani posjetitelji mogu sudjelovati na satima, pogledati suvremene jezične i stručne kabinete, radionice kulturno-umjetničkog rada, športsku dvoranu i komforni đački dom.

Bogatstvo...

Zahvala na kraju žetve u Starinu; u narodnoj nošnji Magdalena Bačmai Gergić, Šandor Gergić, Marko Gergić i Marija Stražanec Gergić, potkraj 1950-ih godina

„Povezivanje multimedijских kulturalnih centara u okviru prekogranične suradnje“

U okviru EU projekta „Povezivanje multimedijских kulturalnih centara u okviru prekogranične suradnje“, što ga Gradska knjižnica „Franjo Marković“ u Križevcima provodi u suradnji s Hrvatskim klubom Augusta Šenoae iz Pečuha te Križevcima, 7. rujna 2012. godine u križevačkoj Maloj vijećnici održan je drugi sastanak križevačkih i pečuških kulturalnih udruga.

Na sastanku, na kojem su predstavljene udruge koje nisu sudjelovale na prvom sastanku 2. kolovoza 2012. godine u Pečuhu, raspravljalo se o mogućnostima suradnje na postojećim i novim programima s područja kulture, a nakon obilaska Grkokatoličke katedrale te drugih križevačkih znamenitosti, prvi oblici suradnje udruga u kulturi predstavljeni su prigodom večernje mise povodom blagdana Svetog Marka, gdje je po završetku misnoga slavlja predstavljen časopis Zornica istoimene zaklade iz Pečuha, te su članice Pjevačkoga zbora Augusta Šenoae iz Pečuha otpjevale nekoliko prigodnih pjesama. Nekoliko dana poslije, kao dio spomenute prekogranične suradnje, održana je Osnivačka skupština Zajednice udruga u kulturi grada Križevaca (ZUK).

Zanimljivo je kako je istoga dana, 7. rujna, u konkatedralnom sjedištu Bjelovarsko-križevačke biskupije svečano proslavljen Sveti Marko Križevčanin, zaštitnik te biskupije. Misno slavlje predvodio je predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić u zajedništvu s mjesnim biskupom Vjekoslavom Huzjakom, novim apostolskim nuncijem u Hrvatskoj Alessandro d'Erricom, varaždinskim biskupom Josipom Mrzljakom, sisačkim biskupom Vladom Košićem, šibenskim biskupom Antom Ivasom, gospičko-senjskim biskupom Milom Bogovićem i zagrebačkim pomoćnim biskupom Mijom Gorskim te s pedesetak svećenika. Pred više od tri tisuće okupljenih vjernika nadbiskup Srakić u propovijedi je pozvao vjernike da slijede put mučenika Sv. Marka i svih svetaca Crkve. Misno slavlje bilo je kruna bogatih sadržaja Dana Sv. Marka Križevčanina koji su se u tom gradu održavali od 29. kolovoza do 16. rujna.

- hg -

Foto: Magda Molnar Drinoczi

Jedinstven uređaj obnovljivih izvora energije na Muri

Postupno se približava kraju ostvarenju europskog projekta SMART WWTP, u okviru kojeg će se izgraditi ploveća mala hidroelektrana na Muri kod Serdahela, saznalo se na tiskovnoj konferenciji 18. rujna u Fedakovoj kuriji u Serdahelu. Prema izvješću Stjepana Tišlera, načelnika sela Serdahela, projekt koji je prijavljen na drugom pozivu IPA programa za prekograničnu suradnju EU, ostvaruje iskorištavanje obnovljivih izvora energije s mađarske strane, a s hrvatske strane će se izraditi planovi pročištača otpadnih voda za tri donjomedimurske općine.

Načelnik Stjepan Tišler u društvu projektne menadžerice Viktorije Havaši

Serdahelska Seoska samouprava jedna je od najdjelatnijih pomorskih samouprava u kandidiranju i provedbi europskih projekata. Serdahelska samouprava zajedno s međimurskim naseljima smatra vrlo važnim očuvanje prirodnog bogatstva rijeke Mure, odnosno njezina okoliša, a time i čistoću pitke vode, naime okolno stanovništvo svoju pitku vodu crpi iz pogranične rijeke. Upravo u te svrhe ostvaren je prvi zajednički projekt Međimurskih voda i serdahelske Mjesne samouprave s pridruženim samoupravama u Sumartonu i Bečehelu u čijem je okviru obnovljen pročištač otpadnih voda u Serdahela, a u Podturnu izgrađen je novi.

Radi toga nastao je i Projekt SMART WWTP, koji je predan u drugom pozivu IPA programa, no u tome je vodeći partner serdahelska samouprava, a projektni su partneri Međimurske vode. Za Projekt je dobivena potpora u iznosu od 240 tisuća eura, od čega na vodeći partner pada 78 tisuća, a na hrvatski partner nešto više od 162 tisuće eura.

U okviru Projekta na Muri će se postaviti prototip uređaja tzv. male ploveće hidroelektrane, koja će proizvoditi 7 kW energije, a energija bi se iskoristila za rasvjetu toga naselja. Također u tome Projektu isplanirano će se sunčani kolektori, koji će biti postavljeni na objekte pročištača kako bi se iskoristili za sušenje otpadnog mulja. Sustav solarnih ćelija proizvodio bi otprilike 10 kW energije, čime bi se mulj mogao isušiti do takve mjere da bi se mogao iskoristiti u poljoprivredi na zemljištima. Ova jedinstvena metoda iskorištavanja vodene i sunčane energije vrlo je jeftina, niski su troškovi funkcioniranja i nema nikakav loš utjecaj na okoliš. Na tiskovnoj je konferenciji rečeno da je izrada male hidroelektrane u tijeku i potkraj listopada bit će postavljena na rijeku.

Dombol-fest

Dombol je u srednjem vijeku bio kraljevski posjed, a spominje se u darovnici iz 1323. godine. Nisu ga zaobišli ni Turci. U naselju je od 1720. do 1950-ih godina djelovala reformatska škola, danas školari idu u Daranj. Selo s dvije ulice broji tristotinjak stanovnika, a nalazi se pokraj ceste između Sigeta i Barče, svega nekoliko kilometara od Daranja, a u blizini je i Potonja. U prošlosti poznato uzgajalište konja ovdje su imali grofovi Erdődy, a uzgajali su i jelene. Okolne šume bogate su divljači. Stanovnici su ljubazni, priroda je prekrasna.

Zsolt Kirizs, dombolski načelnik

Tradicionalna priredba Dombol-fest i ove je godine održana u organizaciji Seoske samouprave, 1. rujna, a u organizaciju se, po već ustaljenoj običaju, uključila i mjesna Hrvatska samouprava, kaže nam njezina predsjednica Ruža Šebešćen. U Dombolu već u drugom samoupravnom ciklusu zaredom djeluje Hrvatska samouprava, koja okuplja tamošnju hrvatsku zajednicu. Tijesno surađuje s hrvatskim samoupravama u Daranju, Tomašinu, te dalje u cijeloj Podravini. Naselje je od 1. lipnja upravno središte, u sklopu okružnoga bilježništva što ga čine pet naselja: Daranj, Tomašin, Gardonja (Drávagárdony), Išvandin (Istvándi) i Dombol, a okružni je bilježnik Jozo Solga. Ruža Šebešćen je i zastupnica u mjesnoj samoupravi, to više je

osigurana komunikacija između Seoske i Hrvatske samouprave, u što nas je uvjerio i načelnik Zsolt Kirizs. Četveročlano zastupničko tijelo Hrvatske samouprave uz gđu Šebešćen čine dopredsjednik Vince Kalčić, supruga Józsefa Kirizsa te supruga Györgya Zsifkóa. Svi se oni djelatno uključuju u seoska događanja, u što smo se mogli uvjeri-

ti u hrvatskom šatoru, šatorima, gdje su se cijeloga dana kuhali i nudili specijalitete koje su spremili podravski Hrvati. U ranim prijednevnim satima nije izostao ni malonogometni turnir, Kup sela Dombola, te programi za djecu i sve stanovnike sela. Predana je na uporabu i Integralna javna ustanova zajednice. Moj je tlak izmjerila umirovljena

Dio članova barčanskoga KUD-a Podravina

Plesna skupina Dinamyc Dance iz Lukovišća

patronažna sestra iz Barče, podrijetlom Hrvatica iz Lukovišća, Margita Kečkeš. Saznala sam kako živi u Barči, a ni u mirovini se ne odmara, bavi se uzgojem jela, i to na četiri hektara zemljišta. S mamom još „divani“ hrvatski, a mama još uvijek ima dva tkalačka stana i tka na njima, iz hobija. Moje bilo (puls) je ubrzano, savjetuje mi da posjetim liječnika. U sklopu Dombol-festa održano je i Hrvatsko ljetno popodne i druženje naše zajednice uza kulinarske specijalitete, koji su izvrsni.

I ovogodišnji Dombol-fest okupio je mnoštvo mještana i prijatelja iz okolnih naselja, tako i velik broj podravskih Hrvata, a pribivala mu je i generalna konzulica Ljiljana Pancirov. U programu su sudjelovali: barčanski KUD Podravina, mlade lukoviške plesačice modernoga plesa okupljene u skupini Dinamyc Dance, barčanska Folklorna skupina Boroka, a za bal se na otvorenome brio sastav Gigantic.

Sajam Svetog Mihovila

Posljednje pripreme

Kada ćemo krenuti?

I Lena je mnogo kupovala

Začas je nastala gužva oko štandova...

I Sonjina je košara puna

Ana se malo umorila

U našem Hrvatskom vrtiću u Budimpešti u petak, 28. rujna, održan je sajam Svetog Mihovila. Tete su s listovima i jesenskim plodovima okitile najveću prostoriju u vrtiću, pripremile štandove, a mame i bake ispekale naše omiljene kolače. Toga smo tjedna lijepili, rezali, perlice nizali i razno-razne figurice pripremali. I sve smo mogli kupiti za novac koji su nam tete podijelile u sajmu. Štandovi su bili krcati razglednicama i čestitkama, anđelčićima, zmajevima, ogrlicama, slatkišima... Umorili smo se svi, pa popodne slatko spavali.

Tekst i fotke:
Kristina Goher

Iskusan prodavač Borna

Svjetski dan životinja obilježen u pečuškome hrvatskom vrtiću

Svjetski dan životinja obilježava se 4. listopada. Prvi se put počeo obilježavati 1931. godine tijekom konvencije ekologa u Firenci, a njegov je cilj bio upozoriti na položaj ugroženih životinja. Datum 4. listopada odabran je jer se tada ujedno obilježava Dan Svetog Franje Asiškog, koji je bio vegetarijanac, ljubitelj prirode i glavni svetac za životinje i okolicu. Mnoge crkve širom svijeta obilježava

vaju nedjelju najbližu tom danu s blagoslovi-ma za životinje. Svjetski dan životinja obilježen je i u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže. Roditelji i djeca donijeli su životinje u vrtić, upoznavali se s njima i radovali se cijeli dan.

Udruge za zaštitu životinja obilježavajući Svjetski dan životinja, žele povećati svijest o teškoćama životinja te potaknuti ljude na razmišljanje o tome kako se odnose prema životinjama.

Što možete učiniti Vi za zaštitu životinja?

- Odlučite udomiti napuštenu životinju
- Darujte utočištu za životinje novac, hranu, deke ili igračke
- Organizirajte u obitelji, susjedstvu ili na poslu sakupljanje hrane, deka ili novaca za neko od skloništa ili utočišta za napuštene ili zlostavljane životinje
- Dragovoljno radite u udruzi za prava i zaštitu životinja u svome gradu

– Počnite se koristiti samo proizvodima koji nisu testirani na životinjama

– Prestanite odijevati krzno ili kožu od životinja

– Odlučite da nećete posjećivati cirkuse sa životinjskim točkama i zoološke vrtove

– Postanite vegetarijanac ili još bolje vegan i time spasite životinje tisuća životinja.

Foto: Ákos Kollár

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Ficeháza

U Biogradu...

Perica Balaž, Mladen Filaković i Balint Varga Stadler, učenici Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže

Tradicionalnoj Ljetnoj školi folkloru, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, i ove su godine sudjelovali polaznici iz Mađarske, među njima i četvero učenika pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže, dvoje plesača: Perica Balaž i Žofika Kalmar, članovi KUD-a Baranja, te dvoje svirača Balint Varga Stadler i Mladen Filaković. Škola je održana u Biogradu na Moru, od 16. do 25. kolovoza, u gradu bogate povijesti, poznatom kulturnom i gospodarskom, turističkom središtu Zadarske županije, čiji ljudi marno čuvaju tradicijsku kulturu, starinske plesove, pjesmu i nošnju i gdje djeluje više izvornih folklornih društava. Voditelj škole Andrija Ivančan okupio je vrsnu družinu predavača za program ostvarenja ovogodišnje teme hrvatsko dinarsko područje: plesovi, pjesme, glazbala i narodna nošnja Like, Vrljike, Ravnih kotara, Podvelebitskog kanala, otoka Paga, Ugljana, Pašmana, šibenskog priobalja i otoka, Imotskog, Poljica, doline Neretve, i plesova Hrvata iz Bosne i Hercegovine koji po svome plesnom obrascu pripadaju ovom području. Polaznici su prema interesu radili u dvije skupine: plesnoj, i svirača tambure. Školi su sudjelovali i polaznici iz Koljnafa.

Dobro došli, naši mili gosti!

16. festival hrvatskih folklornih društava

Pečuh, 22. rujna 2012.

Smotra hrvatskog folklora Dobro došli, naši mili gosti! utemeljena je prije šesnaest godina radi prikazivanja bogatstva hrvatskih narodnih običaja u jednoj multikulturalnoj sredini kao što je južna Mađarska. Na smotru domaćin KUD Tanac, na čelu s Józsefom Szávaieim, svake godine poziva skupine koje donose i prikazuju narodne običaje svog užeg kraja, pa se tom prilikom iz godine u godinu okupljaju hrvatska društva iz raznih krajeva Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije.

Sudionici ovogodišnje smotre bili su KUD-ovi iz: Kupljenova, Smokovljana-Visočana, Trnjana (Hrvatska), Lukovišća, Moha-

ča, Pečuha, Mostara (BiH), Tavankuta (Srbija). Programi su se odvijali u gradskoj četvrti Zsolnay. U 14 sati počeo je sajam, slijedilo je otvorenje Festivala, a onda koncerti, nastupi, plesačnice, sajam rukotvorina, narodne nošnje, antikviteti; ponuda: hrvatska pučka kuhinja i piće, igre, natjecanja pa gala program na otvorenoj pozornici, i plesačnica do 24 sata. Kako kažu organizatori, prodano je domalo osamsto ulaznica po cijeni od 500 forinti, a mnogobrojni štandovi na sajmu brinuli su se za duhovnu i onu malo običniju hranu.

Izdanja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, nošnje, marmelada i ajvar obitelji Bošnjak, med, sarma, gibanica, grah u glinenom loncu, šule iz Santova, vina iz vinske kuće Planina, CD, DVD izdanja, novine Hrvatski glasnik, nošnja iz Semartina, medeni kolači... Organizatori i pokrovitelji priredbe bili su: KUD Tanac, gradska četvrt Zsolnay, Zaklada «Wekerle», Nacionalni fond za kulturu, Hrvatska samouprava grada Pečuha.

Bio je to do sada neviđeni pravi praznik hrvatskih običaja, tradicije, pjesme, plesa, kulinarstva i visoke kulture na jednome mjestu, i to u organizaciji KUD-a Tanac iz Pečuha, a uz potporu brojnih pojedinaca i organizacija kao i pečuške Hrvatske samouprave.

Kavalkada boja, mirisa, ljudi, odlična zabava uz dobru kapljicu i hranu, hrvatsku kulturu

KUD „Lovor” iz Trnjana (Hrvatska) izveo je plesove i pjesme Brodskog Posavlja u koreografiji „Oj, djevojko, dušo moja” u originalnim narodnim nošnjama. Arhaičnom pjesmom i plesom dočarali su ljepotu i život iz sredine iz koje su došli. KUD Šokačke čitaonice iz Mohača, kao i uvijek, oduševio je publiku šokačkim igrama, KUD Drava iz Lukovišća iz nastupa u nastup ostvaruje sve uspješniji scenski dojam, ovoga puta s ko-

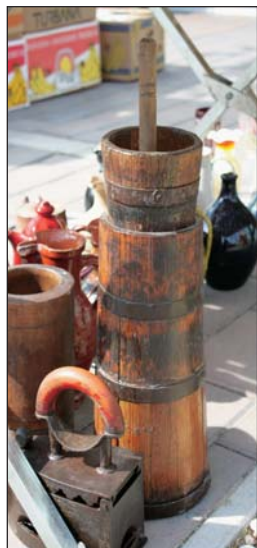
ljani-Visočani, također je oduševio s izvornim tradicionalnim Folklorom, posebno Lindom; HKUD „Rodoč“ Mostar (BiH) folklorna skupina „Fra Bernardin Smoljan“ izvela je pjesme, plesove i običaje Hrvata Bosne i Hercegovine, među njima i Hercegovački lindo. Članstvo je izrazito mlado, najstariji članovi ove folklorne skupine još su uvijek studenti. Po-

seбно se pljeskalo nastupu najstarijega gajdaša Hrvata iz Madarske Pavi Gadanjiju iz Novoga Sela i majstoru gajda Andoru Véghu.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

reografijom Podravino moja mila, o KUD-u Tanac i Orkestru Vizin ne treba ni govoriti. I ovoga puta oduševili su s bošnjačkim kermezom. Orkestar Šokadija, s mladićima iz Mohača, pokazao je dio svoga bogatog repertoara.

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Matija Gubec“ iz Tavankuta prikazalo je ljepotu nošnje, plesa i pjesme bunjevačkih Hrvata izvedbom Slamarskog i Gajdaškog kola, a KU „Žutopas“, Smokovljani-Visočani folklor neretvanske županije, sela Smokov-

**XI. MEĐUNARODNI
KROATISTIČKI
ZNASTVENI SKUP
XI. NEMZETKÖZI
KROATISZTIKAI
TUDOMÁNYOS
KONFERENCIA**

Pečuh, 12-13. listopada 2012.
Pécs, 2012. október 12-13.
Mjesto održavanja skupa:
A konferencia színhelye:
Zgrada Regionalnog centra
Mađarske akademije znanosti
MTA székház Pécs, Jurisics M. u. 44.

MTA - PAB

Organizatori:

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj
Odsjek za kroatistiku
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Pečuhu
Slavistički odbor Regionalnog centra
Mađarske akademije znanosti
Hrvatsko kazalište u Pečuhu

MOHAČ – Na nedavno održanome Državnom atletskom prvenstvu za pojedince, natjecatelj Mohačke športske udruge (MTE) Márk Bernáth u kategoriji do 13 godina osvojio je dvije bronce – u bacanju kugle (14 metara s kuglom od tri kilograma) i bacanju diska (40,75 metara s diskom 0,75 kilograma). Pripremio ga je trener Goran Predač.

PRELOG – U tome međimurskome gradu, u organizaciji Turističke zajednice, 6. kolovoza priređena je tradicionalna manifestacija „Dani kruha i zahvale” na kojoj uvijek ima sudionika i iz našega Pomurja. Ove su godine nastupili Sumartonski lepi dečki i zabavljali polaznike priredbe hrvatskom glazbom.

Garci u Osijeku i Kopačevu

Po uspješnom natječaju kod koordinacijskog fonda „Sándor Wekerle” pri Ministarstvu za javnu upravu i pravosuđe (danas Ministarstvo za ljudske resurse), 16. rujna 2012. garska Hrvatska samouprava organizirala je jednodnevno hodočašće i izlet u Osijek i Kopački rit.

Na hodočašće smo u prvom redu pozvali članove naših kulturnih skupina i odgojiteljice, te naše vjernike i pomoćnike koji u društvenom radu sudjeluju u našim djelatnostima. Tako nas se okupilo 48 osoba.

Program je započeo posjetom osječkoj konkatedrali Sv. Petra i Pavla. U 10 sati sudjelovali smo na župnoj misi na hrvatskom jeziku, na kojoj smo vidjeli i krštenje troje djece.

Nakon mise jedan stariji član velikoga pjevačkog zbora predstavio nam Osijek i neogotičku konkatedralu. Obišli smo cijelu crkvu, građenu između 1894. i 1900. godine na poticaj biskupa Josipa Jurja Strossmayera, koja je danas u tijeku obnove. Zatim smo posjetili glavni Trg Ante Starčevića i okolne znamenitosti, te prošetali na obali rijeke Drave gdje je svatko mogao obaviti ručak. Popodne putem Europske avenije monarhijskog secesijskog stila otišli smo u osječku Tvrđa. Tu smo već samo vani imali vremena pogledati tragove povijesti, jer od 15 sati nas je čekao organizirani program, panoramski izlet na Kopačkom ritu, gdje smo ponajprije brodom razgledali zoološki rezervat.

Nažalost, zbog velike suše ljetnog razdoblja nismo mogli brodom približiti močvare,

plovili smo samo kanalom, tako smo vidjeli samo razne vrste ptica. Nakon brodomarenja slijedilo je razgledavanje izložbe i promidžbenog filma o flori i fauni Kopačkog rita. Zatim smo posjetili tikveški dvorac koji potječe iz XIX. Stoljeća, a izgradili su ga članovi tešenske loze obitelji Habsburg. Tzv. novi dvorac dao je obnoviti i proširiti bivši jugoslavenski predsjednik Josip Broz Tito, koji je ovamo vodio u lov pedesetak predsjednika raznih zemalja svijeta.

U kompleksu se nalazi i mala kapelica, prvotno posvećena Svetom Hubertu, zaštitniku lovaca, ali otkako je postavljena Knjiga apostolskog blagoslova, koju je blagoslovio Sveti Otac Ivan Pavao II. prigodom posjeta Hrvatskoj, ona je imenovana kapelicom papinskog blagoslova.

Navečer smo još htjeli posjetiti Ribarske dane u Kopačevu, ali budući da je posjet parku završio u Tikvešu, dvadesetak kilometara od sela Kopačeva, većina društva se izjasnila za vraćanje doma. Sve u svemu, proveli smo jedan malo naporan, ali svakako zanimljiv dan s vjerskim, kulturnim i prirodnim sadržajima.

Martin Kubatov

SANTOVO – Sjednica Zastupničkog vijeća Samouprave naselja održana je 11. listopada u 18 sati. Na dnevnom se redu raspravljalo o prijedlogu izdvajanja namjenske pričuve, rezerve i hipotekarskog kredita kako bi se osigurao vlastiti udjel za ostvarivanje ulaganja za izgradnju kanalizacije. To je preduvjet za raspisivanje natječaja za javnu nabavu čime se može jamčiti postojanje vlastitog udjela za ostvarenje projekta. Dodajmo kako je na prošloj sjednici Vijeća donesena odluka o predaji Natječaja za vlastiti udio iz EU fonda, za podupiranje zajedničkog KEOP projekta triju naselja – Baračke (Nagybaracska), Gare i Santova – ukupno vrijednog 3 296 689 690 forinta.